

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ГРАД ВРАЊЕ ЗА 2025 ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Територија града Врања спада у брдско планинска подручја Републике Србије са надморском висином од 300-1920 метара, са умерено-континенталном климом. Простире се на око 86.000 ha, од чега су 32.478 ha шуме и шумско земљиште, а око 44.800 ha чини пољопривредно земљиште. Врањска котлина својим географским положајем, пружа се у правцу СИ-ЈЗ, укупне дужине линије пружања од око 45 km. У односу на дужину пружања, ширина пружања котлине је релативно мала и креће се од 4 до 10 km. Град Врање се простире на око 860 km² са укупно 105 насеља од чега су два градска, Врање и Врањска Бања и 103 сеоска насеља, организованих у 52 месне заједнице и 21 месну канцеларију. По попису из 2022. године укупан број становника на територији града Врања је 74381. Врање се налази на југу Србије, на Коридору Е-10, у близини граничних прелаза са Македонијом на 35 km (Проход Пчињски) и 48 km (Чукарка), а са Бугарском 74 km (Стрезимировце) и 115 km (Рибарце). Удаљеност Врања од главних привредних центара у земљи и окружењу је: од Београда 347 km, Ниша 120 km, Приштине 115 km, од међународне луке Солун износи 285 km, од међународног аеродрома у Скопљу 90 km (директан приступ преко ауто-пута Е-75) аеродрома у Нишу 120 km.

Природни услови и животна средина: Врање се налази у северозападном делу врањске котлине у подножју планине Пржара, Пљачковице и Крстиловице. Карактеристике подручја одређују географски положај и климатски услови. Целину подручја чине брдско планински реони са већом котлином око Јужне Мораве и њених притока, са надморском висином од 300 метара у нижим

деловима до највише тачке од 1920 метара. Ово подручје има умерено континенталну климу са све изрженијим степским одликама, које се огледају у честим високим температурама и сушним периодима у летњим месецима. Подручје карактерише низак ниво падавина у току године са просеком испод 600 mm, као и веома неповољним распоредом, где у летњем и јесењем периоду падне свега тридесетак процената укупних падавина. У регији поред Мораве, по дну котлине и у регији побрђа по ивици котлине, пролеће се јавља рано и кратко траје. Због тога су позни мразеви честа појава. Лето је топло, суво и дуго. Јесен је такође топла, дуга и сунчана али и сува. Зима је у врањској котлини краткотрајна и врло блага са незнатним снежним покривачем. Са друге стране ободно побрђе и планински регион, обилују снежним покривачем. Хидрографска мрежа на подручју Града припада подручју Црноморског слива (Јужна Морава, Велика Морава, Дунав), изузев реке Коћуре у југоисточном делу (притоке Пчиње, Вардара – слива Егејског мора). На подручју Града Врања, Јужна Морава прима 16 десних и 11 левих притока. Јужна Морава највећа река на територији Града протиче средишњим делом у дужини од 26 km и на том путу прима 27 притока (десне и леве). Мада ова велика река само мањим делом (7,5%) од укупне дужине (343 km) тече кроз Град Врање, од великог је значаја за овај крај. Због велике искрчености (јака ерозија) протицај реке и њених притока је неуједначен што често доноси поплавне пролећне и јесење воде. Десне притоке Јужне Мораве на подручју Града Врања са дужинама речних токова у метрима су: Кршевичка река (82), Коштаничка река (30), Црнолушки дол (5,3), Преображањска река (34,7), Требешињска река (36), Тибушка река (49,6), Шалин Дол (1), Ђуковачка река (5,4), Топлички поток (0,75), Топлачка река (2,75), Бањштица (114,6), Буковички поток (2,85), Корбевачка река (76,3), Паневаљска река (4,12) и Церкалска долина (0,9). Леве притоке Јужне Мораве на подручју Града Врања су: Давидовачка река (25), Павловачка река (24), Нерадовачка река (18), Бунушевачка река (6,85), Врањска река (31,6), Рашкин поток (6,04), Суви Дол (2,33), Чивлачки поток (3,5), Ђорински поток (2,36), Бреснички поток (6,18), Моштаничка река (30). Климатски и земљишни услови значајно утичу на пољопривредну производњу. Стога је, пре одређивања структуре и обима биљне и сточарске производње, неопходно детаљно

сагледати основне климатске чиниоце и производне особине земљишта. Подручје града Врања одликује се умерено континенталном климом са израженим годишњим сезонама, средњом висином падавина неправилно распоређеном у току вегетације. Средња годишња температура ваздуха износи 10,9°C док средње температуре у пролеће износи 13,5°C, у лето 20,4°C, у јесен 11,6°C и зиму 0,5°C. Средња вегетациона температура ваздуха износи 17,5°C. Пролећа су умерено топла, појава позних пролећних мразева је ретка. Лета врло топла, у појединим годинама апсолутна максимална температура ваздуха у јулу и августу прелази границу од 40°C. Најтоплији месец у години је август са средњом месечном температуром ваздуха од 21,6°C. а најхладнији јануар са средњом месечном температуром ваздуха од -0,3 °C. У појединим годинама температуре ваздуха у зимским месецима се спуштају испод -25 °C. Јављања веома ниских темпера у зимском периоду износи једном у 18 година. Лета су са мањом количином падавина у јулу и августу, у септембру се појављује други годишњи максимум падавина који доприноси и снижавању температуре ваздуха и продужетку вегетације гајених биљака. Зиме су умерено хладне са ниским и неуједначеним падавинама. У оваквим климатским условима, а дејством и осталих чиниоца формиран је различит педолошки састав земљишта. Углавном доминира неколико типова земљишта од алувијалних у котлинама Мораве и притока, преко смоница и гајњача у брдском делу, до смеђих и рудих земљишта на већим висинама. Већина ових типова су средње тешког механичког састава, а по хемијском саставу су углавном слабо кисела до кисела са ниским садржајем хумуса, фосфора и калијума. Врањски предео је веома богат разноликим самониклим биљкама од којих велики значај има лековито и шумско биље. Шуме су такође богате и животињским светом. На територији града Врања површина шуме у државном власништву је 20.885,58 ha, док је површина под шумом која је у приватном власништву 18.184,00 ha. Што се тиче власничке структуре око 60% припада државној својини док око 40% чине шуме које су приватни поседи. Гледано укупна шумовитост града Врања је око 45%, што Врање сврстава у шумовитије пределе у Републици јер је укупна површина под шумом у односу на целокупну територију Србије око 30%. Пошумљавање као и сеча шума одвија се у складу са донетим програмима, ресорног министарства.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: По попису из 2022. године укупан број становника на територији града Врања је 74.381, а број становника који живи на селу је 19.167 становника, што указује на пад у односу на претходни попис. По попису из 2022. год број домаћинстава на територији града Врања износи 26.329, број само сеоских домаћинстава је 6.729 (1.552 са 1 чланом, 1.889 са 2 члана, 1.163 са 3 члана, 1.066 са 4 члана, 573 са 5 чланова, 486 са 6 и више чланова) од чега је 5.334 пољопривредних газдинстава. Просечан број чланова по домаћинству износи 2,85. У структури домаћинстава према броју чланова, веће учешће имају домаћинства са 1 или 2 члана (укупно око 51% укупног броја) Социо-демографска структура становништва у сеоским насељима се драстично променила последњих неколико деценија. Наведени процеси су посебно изражени у брдско-планинским селима удаљеним од градова тако да су она данас готово празна, са изразито малим бројем становника и старачким домаћинствима. Село је суочено са депопулацијом, социјално-економском, несигурношћу, социјалним проблемима, незапосленост, сиромаштвом. Сеоска насеља се намећу као значајни чиниоци у производњи хране и унапређења пољопривреде и руралног развоја иако се сеоско становништво поред пољопривреде бави и другим делатностима. Из ових разлога је неопходно предузети одређене мере за развој пољопривреде као стратешке гране развоја. Удео млађе популације се смањује, а повећава проценат старијег становништва. Из села су мигрирали млађи и образованији чланови, а остали старији и мање образовани. Забрињава податак о смањењу број домаћинстава која приход остварују искључиво од пољопривреде јер би она требала бити носиоци развоја пољопривреде и руралног развоја. У сеоским насељима (укупно 103 насељена места), према попису из 2022. године живи 19.167 становника и то 9.977 мушког и 9.190 женског пола. Укупан број становника млађих од 19 година износи 3.646 (деца и ученици), од тога 1.864 мушке и 1.782 женске деце. Укупан број становника у руралном подручју старијих од 65 година износи 3.947, од чега је 1.876 мушкараца и 2.071 жена. Пунолетних становника (старости 18 и више година) је 15.960 (8.352 мушкараца и 7.608 жена).

Диверзификација руралне економије: По попису 2022. године од укупно 32.437 активног становништа (на читавој територији града), број оних који обављају неко занимање је 25.478 лица, односно 78,55%, док је 6.959 незапослено, што чини 21,45%.

У образовној структури становништва на територији града Врања старог 15 и више година (63.734), са средњим образовањем је 32.729 лица или 51,35%; са основним образовањем 13.794 лица или 21,64%; непотпуним основним образовањем 3.182 лице или 4,99%; са вишим образовањем 4.243 или 6,64%; са високим образовањем 8.904 лица или 13,97%; без школске спреме је 731 лица или 1,15% и са непознатим образовањем 151 лица или око 0,24%. Поред богате индустријске традиције и потенцијала за даљи развој пољопривреде, град Врање има и разноврсне природне потенцијале као претпоставке даљег развоја туризма, са посебним освртом на Врањску Бању.

Рурална инфраструктура: У области просторног развоја саобраћајне, хидротехничке, водопривредне, електро-енергетске, телекомуникационе и гасоводне инфраструктуре, као и других објеката комуналне инфраструктуре планске поставке Просторног плана града Врања засноване су на решењима Просторног плана Републике Србије и важећих стратешких републичких планова. Решења ППО града Врања су урађена према расположивој техничкој документацији резултат су истраживања. У обзир су узета и планска решења других просторних планова суседних и ширих просторних целина. Акумулација

„Првонек“ као саставни део истоименог водопривредног система је сврстана у листу акумулација које су неопходне за развој водопривредне инфраструктуре овог дела Републике Србије и Пчињског региона. Основна намена бране и акумулације "Првонек" је снабдевање водом становништва и индустрије града Врање, општине Бујановац и евентуално општине Прешево, заштита од поплава, оплемењавање малих вода у периодима неповољних хидролошких услова у сливу, као и производња електричне енергије. Максимални капацитет потенцијала водоснабдевања износи до 550 l/s, а садашња просечна годишња испорука износи 220 l/s. Александровачко језеро је вештачка акумулација настала изградњом насуте бране висине 10 m на Александровачкој реци, са површином од 120 000 m². Првобитна намена је

била наводњавање воћњака у долини Александровачке реке. Језеро, иако вештачка творевина, налази се у природном амфитеатру, окруженом ободним узвишењима која представљају јужни и северни крак вододелнице два водотока, Требешинске и Преображањске реке. Инфраструктурни пројекат " Чиста Србија" чијом ће изградњом канализационе мреже биће обухваћена следећа насеља, села и делови града Врања: градска зона у Врању 4.443 m, Села Рибинце, доњи Нерадовац 14.400 m, Горњи Нерадовац, Стропско и Дубница 14.220 m, Доњи Павловац, Горњи Павловац, Катун, Бели Брег и Мијовце 14355 m, села Ратаје, Црни Луг, Александровац, Купининце и доње Требешине 25700 m, село Ристовац 2660 m, Доњи Вртогош и Давидовац 7525m, села Бунушевац и Содеце 6350m, село Балиновац 2410 m, села Ранутовац, Бресница и Мечковац 7310m, Село Моштаница 3430m, село Ћуковац 13930m, села Златокоп и Тибужде 4454m, катастарске општине Бунушевац 5042m и Врање 15399m. На територији града Врања ће бити изграђена нова канализациона мрежа у дужини 142km. Вредност инвестиције је 70 милиона евра и то је једна од највећих инвестиција која се реализује у Врању. Пројектом ће бити обухваћена сва села моравског слива, тако да ће сва отпадна вода бити усмерена ка Фабрици за пречишћавање отпадних вода.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: По подацима из 2023.год(Попис пољопривреде - Општине и региони у Републици Србији 2024): Коришћено пољопривредно земљиште 14.922 ha; и то: оранице и баште 8.263 ha; воћњаци 1.831 ha; виногради 390 ha; ливаде и пашњаци 4.026 ha. Доминира веома застарела пољопривредна механизација, чак преко 30 година старости; Присутна велика уситњеност пољопривредних газдинстава, са малим парцелама у просеку до 2,5 ha по газдинству; мала покривеност системима за наводњавање; недостатак противградне заштите и непокривеност противградним мрежама; недостатак система за одводњавање; недостатак складишног простора и сигурних канала продаје; и још много недостатака. Површина пољопривредног земљишта које је у државној својини износи 6.160 ha, од чега је на коришћење тренутно дато 302 ha. Резултати лабораторијских анализа су показали да су земљишта Врања јако хетерогена како по физичким тако и по хемијским карактеристикама. Поред хетерогености стиче се општи утисак да су земљишта на територији

Врање коришћена стихијски и без икакве контроле. То нам показују резултати хемијских карактеристика земљишта из којих се јасно види да је садржај хумуса у површинском Ах хоризонту од 1 – 2% што указује на неадекватно уношење органских ђубрива и максималну експлоатацију земљишта. У пот површинском хоризонту (на дубинама испод 25 cm) садржај хумуса је мањи од 1 %. Обезбеђеност приступачним фосфором је јако ниска док су испитана земљишта добро обезбеђена приступачним калијумом. Активна киселост показује да су земљишта града Врање у највећем проценту слабо кисела до кисела. Дубина земљишта као и механички састав указују на високу потенцијалну плодност која је минимално искоришћена на подручју града Врање. Подаци о запреминској маси испитиваних земљишта, чије су вредности веће од 1,4 g/cm³ указују на повећану компактност (сабијање) што је утицај обраде на неадекватан начин. Наиме, примећује се да се обрада врши на малој дубини због тешког механичког састава и то сваке године на истој дубини што може да утиче стварању тако званог плужног ђона, који онемогућава правилан развој кореновог система и утиче на ефективну плодност. Претходна констатација произилази из резултата лабораторијских испитивања који показују нагло повећање запреминске масе на 1.6 g/cm³ и то на дубинама већим од 15 cm. На основу разговора обављених на терену сазнали смо да се при подизању вишегодишњих засада не врши адекватна припрема земљишта и са аспекта обраде и ђубрења. Честа је појава да се земљишта не риголују за вишегодишње засаде. Такав начин рада негативно утиче на развој пољопривреде у овом крају јер изазива одређене сумње у потенцијалну плодност земљишта.

Вишегодишњи засади: Врање налази се у области са познатом традицијом у воћарско – виноградарској производњи. Узимајући у обзир повољан географски положај и климатске услове уз правилну контролу земљишта и правилу примену агротехничких мера развој производње воћа и грозђа у овом крају има изузетно велики потенцијал. У Граду Врању под воћњацима је око 1.800 ha. Воћарска производња је екстензивна. У новим засадама, којих има релативно мало, доминира шљива - сорта стенлеј. Поред шљива заступљена је јабука са мноштвом старих и новијих сорти. Вишња је на трећем месту по заступљености у воћарству. Засади јагоде су углавном стари и са великом проређеношћу

жбунова. Присутан је велики број, углавном старијих, сорти које се у свету већ потискују из експлоатације. У незнатном обиму су присутне савремене сорте. Од осталих воћних врста заступљене су: дуња са релативно новијим засадама, крушка, кајсија и купина, а има и спорадичних стабала трешања, углавном у двориштима. Све ове воћне врсте гајене су углавном екстензивно, за сопствене потребе, а само вишкови у родним годинама ишли су на локално тржиште. Једино су вишкови јабуке пласирани као сировина у индустрији сокова. Према подацима ПССС Врање у делу производње газдинстава која они контролишу и прате, структуру воћних засада чине шљива око 900 ha, јабука 160 ha, крушка 100 ha, вишња 80 ha, дуња 80 ha, бресква 10 ha, кајсија 6 ha, трешња 4 ha; јагода 10 ha, малина 120 ha, купина 5 ha; орах 5 ha, леска 25 ha и виногради 1.000 ha. Врањски виноградарски подрејон припада Нишавско- јужноморавском рејону и обухвата три виногорја: Сурдуличко, Вртогешко и Буштрањско. Доминирају винске сорте са 98%. Већи удео је црних винских сорти у поређењу са белим. Дobar је потенцијал површина под виноградима у Граду Врању, али је скупа производња у старим, проређеним засадама, нерегулисан и несигуран је откуп грозђа и неорганизована је производња вина. У Врању постоји винарија "Навип", капацитета 300 вагона подигнута са циљем да обезбеди откуп грозђа од приватних произвођача са доминантном сортом "Прокупац" и грозђа са сопствених површина. Винарија "Алексић" је закупац државног пољопривредног земљишта од скоро 70 ha. Тренутни смештајни капацитет винарије је 300.000 l са просечном годишњом производњом од 150.000 l како црвеног и белог, тако и розе вина.

Сточни фонд: Објекти за смештај стоке су углавном старије градње, док су новији већег капацитета. За смештај говеда постоји 4.206 објекта, а за смештај свиња 4.936 објекта. Наведени капацитет објеката је углавном не искоришћен. Изграђено је 38 објеката за смештај силаже, док је већи број импровизованих објеката. На газдинствима ЈЛС углавном је заступљен традиционални начин сточарске производње. Од фармских животиња гаје се говеда, овце, свиње, живина, козе и коњи (врсте су наведене према заступљености). Сточарска производња бележи знатан пад, односно стручњаци процењују да је данас у односу на последњу декаду 20. века сведена на 60%. У

овчарству је забележен пад од 30 – 50%. Слично је и у говедарству (смањење од 20 до 30%), а индустријска производња у живинарству је доживела потпуни крах. Код гајења преживара у равничарским селима држање је најчешће стајско, а у брдско-планинском и планинском подручју заступљено је стајско-пашњачко држање. У Граду није заступљено интензивно гајење свиња и оно се углавном одвија за потребе домаћинства. Биланс сточарске производње показује висок несклад између постојећег стања и реалних могућности ресурса, па је то полазна основа за конципирање адекватне развојне Стратегије која би се састојала у повећању свих аспеката конкурентности домаћег сточарства. Према попису пољопривреде из 2023 године на територији града Врања (Врање и Брањска Бања) број грла говеда износио је 4442 грла; оваца 6633 грла; свиња 12206 грла. Забрињава тренд пада откупне цене млека у односу на вредност еура, а и по садашњој откупној цени нема ко да откупи кравље нити козије и овчије млеко. Постоји заинтересованост за повећање производње али нема сигурног откупа те и производња стагнира. Обори за тов бикова су празни, сем пар изузетака; број свиња драстично смањен и углавном се чува за своје потребе. Услед оваквог стања, као реалан проблем се може очекивати недостатак довољних количина стајњака као органског ђубрива, а што може бити и опасно по биљну пољопривредну производњу. На територији града, према подацима надлежне службе која води евиденцију, у периоду 2013-2015.године регистровано је 11.380 кошница са пчелама. Свој ИД број добило је 327 пчелињака односно стајалишта. У 2021 години број пчелињих друштава износио је 23.947 а број стајалишта 570 са тенденцијом раста. У 2022 години број пчелињих друштава износио је 25000. У 2023 години број пчелињих кошница износио је 26300 са тенденцијом раста и у 2024. години.

Механизација, опрема и објекти: Према досадашњим подацима, пољопривредна газдинства на територији града Врања поседују механизацију, која је по броју и застарелости у лошем стању, и износи 4.235 једноосовинских трактора, 3.084 двоосовинских трактора. Од укупно 122 комбајна на подручју града 117 је старије од десет година, а добар део је технички неисправан. Објекти за смештај стоке су углавном старије градње, док су новији већег капацитета. За смештај говеда постоји 4.206 објекта, а за смештај свиња 4.936

објекта. Наведени капацитет објеката је углавном не искоришћен. Изграђено је 38 објеката за смештај силаже, док је већи број импровизованих објеката.

Радна снага: У 103 сеоска насеља ове живи 19.167 становника, где су 9.977 особе припадници мушког, а 9.190 особа женског пола. Пунолетно становништво износи 15.960 становника. Број пољопривредних домаћинстава на територији град Врање износи 6.729.. Пољопривредом се бави углавном старије становништво са нижим образовањем, док је млађих и образованијих људи мање. Носиоци пољопривредних газдинстава су углавном старији чланови домаћинства. Активно становништво се бави осим пољопривреде и другим делатностима. Нека сеоска насеља имају развијену инфраструктуру и добру повезаност са Врањем и другим насељима у округу. Сеоска насеља, првенствено она која се налазе у брдско-планинским подручјима и која су удаљенија од града немају развијену саобраћајну и комуналну инфраструктуру. Она сеоска насеља која су се урбанизовала и где је индустријализација увелико узела маха значајни су произвођачи, не само пољопривредних већ и индустријских производа. У њима је све већи број мешовитих породичних газдинстава где чланови стичу приходе поред пољопривреде и из других делатности.

Структура пољопривредних газдинстава: Укупан број домаћинстава на територији град Врање износи 25.839. Од тога на селу има 7.085 домаћинстава. Број пољопривредних домаћинстава је 6.967. Углавном су то мешовита породична газдинстава где чланови стичу приходе поред пољопривреде и из других делатности. Активних пољопривредника на подручју града Врања је 4.706. Просечна величина површине коришћеног пољопривредног земљишта по газдинству износи 2,42 ha као и 3,7 грла стоке и 37,7 грла живине а на основу резултата Пописа пољопривреде из 2012. године. Удео млађе популације се смањује, а повећава проценат старијег становништва. Из села су мигрирали млађи и образованији чланови, а остали старији и мање образовани. Сеоска насеља се намећу као значајни чиниоци у производњи хране и унапређења пољопривреде и руралног развоја иако се сеоско становништво поред пољопривреде бави и другим делатностима.

Производња пољопривредних производа: Висина приноса пољопривредне производње на подручју града Врање на основу резултата Пописа пољопривреде из 2012. године изгледа овако: -Пшеница - укупан принос на породичним газдинствима износи 10.677 t, просечан принос по ха износи 3,255 t; - кукуруз - укупан принос на породичним газдинствима износи 3.592 t, просечан принос по ха износи 1,224 t; -пасуљ - укупан принос на породичним газдинствима износи 188 t, просечан принос по ха износи 565 kg; -кромпир - укупан принос на породичним газдинствима износи 4.678 t, просечан принос по ха износи 4,352 t; - крмно биље - детелина укупан принос 1.974 t или 2,184 t по ха; луцерка укупно 3.207 t или 2,451 t по ха; ливаде укупан принос 3.927 t или 1,057 t по ха; пашњаци укупно 648 t или 224 kg по ха; - јабуке – број родних стабала износи 89.875, укупан принос на породичним газдинствима износи

1.040 t, просечан принос по стаблу износи 11,6 kg; - шљиве – број родних стабала износи 339.888, укупан принос на породичним газдинствима износи 4.200 t, просечан принос по стаблу износи 12,4 kg; - виногради – број родних чокота износи 3.841.000, укупан принос на породичним газдинствима износи

2.174 t, просечан принос по чокоту износи 0,6 kg; Свега четири пољопривредна газдинстава се бави органском производњом у области лековитог биља и ратарства док се једно газдинство бави органском производњом у воћарству. Што се тиче приноса (тона/ха), на сајту РСС <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/130102?languageCode=sr-Cyrl> су доступни подаци на нивоу РС и региона РС.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: На територији града Врање постоје пет регистроване задружне организације и 17 пољопривредна удружења. У њиховом раду постоји много недостатака нарочито код удружења. Један од њих јесте немогућност добре организације и других послова везано за производњу и пласирање пољопривредних производа, а све због недостатка руководећег- управљачког кадра, тако да функционисање није на задовољавајућем нивоу. Што се тиче задруга њихов највећи проблем је складишни простор. Схватајући значај удруживања пољопривредника град Врање је у 2022 години определио средства за формирање нових задруга и удружења и побољшање рада већ постојећих, очекујући већи ефекат у наредној години. Стога је неопходно додатно промовисати значај различитих облика удруживања пољопривредних произвођача како би ефекат био већи.

Трансфер знања и информација: Један број пољопривредних произвођача одлично разуме потребу за сталним учењем и саветовањем, показује добар степен интересовања и спровођења савета стручних саветодаваца у пољопривреди. Међутим, насупрот њима велики број пољопривредника је веома пасиван у погледу прихватања нових информација и сазнања везана за технологију производње и др. у вези пољопривреде, што је уско повезано са нивоом образовања. Изазови везане за међуљудске релације и постизање развојних компромиса још више отежавају добро функционисање задружних организација и њихову сарадњу са привредним субјектима.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику у (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Регреси	100.1	1.200.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		1.200.000,00				

Табела 2. Мере кредитне подршке

Ред ни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутн и износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максималн и износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Прене те обаве зе
	УКУПНО		0,00				

Ред ни број	Назив мере	Шифр а мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицај а по корисник у (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максималн и износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Прене те обаве зе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	2.500.000,00	70	100.000,00	0,00
2	Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде	102	1.300.000,00	100	1.300.000,00	0,00
3	Управљање ризицима	104	300.000,00	40	100.000,00	0,00
4	Органска производња	201.3	170.000,00	70	100.000,00	0,00
5	Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре и услуга	301	3.100.000,00	70	150.000,00	0,00
	УКУПНО		7.370.000,00			

Ред ни број	Назив мере	Шифр ра мере	Планиран и буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицај а по јединици мере (апсолутн и износ у РСД)	Износ подстицај а по корисник у (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимал ни износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренет е обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	1.500.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		1.500.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера...

Ред ни број	Назив мере	Шиф ра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Прене те обавез е
УКУПНО				0,00			

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке... (без пренетих обавеза)	10.070.000,00
Планирана средства за директна плаћања	1.200.000,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	7.370.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	1.500.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера...	0,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Програмом мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територији града Врања утврђује се структура мера, односно намена и начин коришћења буџетских средстава за 2025. годину у укупном износу од 10.070.000,00 динара, која су Одлуком о изменама и допунама одлуке о буџету града Врања за 2025. годину ("Службени гласник града Врања" број 25/2025) опредељена за Фонд за развој пољопривреде града Врања. Потенцијални корисници мера подршке су регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу (носиоци и чланови газдинства) са територије града Врања, у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације; удружења која су регистрована у складу са Законом о удружењима ("Сл.гласник РС" бр.51/09, 99/11 и 44/2018) а чије је седиште на територији града Врања и програме реализују на територији град Врања; верске заједнице са територије града Врања. Реализација Програма, односно дефинисане мере допринеће: повећању продуктивности пољопривредне производње, побољшању конкурентности производа, смањењу производних трошкова, побољшању квалитета производа уз испуњавање националних и ЕУ стандарда, подстицању запошљавања, самозапошљавања и удруживања пољопривредних произвођача, увођење нових

технологија и иновација и отварање нових тржишних могућности. Пољопривредна политика и политика руралног развоја Републике Србије обухвата низ мера и активности које предузимају надлежни органи у циљу обезбеђивања квалитетне и здравствено исправне хране, јачања конкурентности пољопривредних производа на тржишту, подизања нивоа животног стандарда пољопривредника, пружања подршке руралном развоју и заштити животне средине од негативних утицаја пољопривредне производње.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја:По добијању сагласности на Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију града Врања за 2025 годину од стране Министарства и усвајању од стране Градског већа града Врања, исти се објављује у Службеном гласнику града Врања. Пољопривредни произвођачи о могућностима из Програма мера као и о начину остваривања права на коришћење подстицајних средстава по Програму мера биће информисани директним разговором у пољопривредној служби градске управе (Служба за пољопривреду, шумарство, водопривреду, рурални развој и заштиту животне средине), путем локалних средстава јавног информисања-кроз информативне емисије,

посредовањем ПССС Врање, организовањем трибина у сеоским заједницама, посредовањем службе месних заједница и преко друштвених мрежа и сајта града Врања.

Мониторинг и евалуација: Израду и спровођење Програма мера подршке пољопривредној политици и политици руралног развоја реализују организационе јединице у оквиру Градске управе града Врања : Служба за пољопривреду, шумарство, водопривреду, рурални развој и заштиту животне средине, Одељење за буџет и финансије, Одсек за јавне набавке, Комисија за доделу подстицајних средстава из буџета града, Комисија за доделу подстицајних средстава удружењима у пољопривреди. Током реализације Програма прати се остваривање резултата и ефективност спроведених мера, и дају предлози у вези утврђивања мера за наредну годину (увођење нових или кориговање постојећих мера). Корисници подстицаја су дужни да Комисији за контролу коришћења подстицајних средстава у области пољопривреде Градске управе града Врања омогуће вршење надзора и пруже потребне податке и информације о одобреним инвестицијама. Пољопривредни произвођачи који су остварили право на доделу подстицаја из Програма мера дужни су да у одређеном року доставе или припреме податке (документа) који су потребни за вршење послова контроле коришћења подстицајних средстава што је регулисано Уговором. Корисници имају право на доделу субвенција само за једну меру из Програма за 2025. годину, поред мере регрес за вештачко осемењавање.

II ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 100.1 Регреси

2.1.1. Образложење: У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, јединице локалне самоуправе („Службени лист РС“, бр. 10/2013, 142/14, 103/15, 101/2016, 35/2023, 92/2023 и 94/2024), могу да утврђују мере које се односе на директна плаћања за регресе за репродуктивни материјал и то за вештачко осемењавање. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014 - 2024. године као и са Планом развоја града Врања од 2021 до 2030. године и Стратегијом развоја пољопривреде и руралног развоја града Врања за период од 2023 до 2030 године. Интензитет сточарства на територији ЈЛС је изузетно низак. Сточни фонд града Врања у односу на пољопривредно

земљиште је веома мали. Број говеда на територији града Врања (Врање и Врањска Бања) према попису пољопривреде из 2023 године износи 4442 грла. Према подацима Ветеринарске станице Врање бриј уматичених грла говеда у 2024. години износи 660. Сточарска производња се углавном одвија на малим фармама, односно пољопривредним газдинствима. Производне способности грла су различите. Обзиром на ниску платежну моћ пољопривредних произвођача, често долази до слободног укрштања и оплодње са нискоквалитетним расама што умањује производни потенцијал грла и контролу расног састава и уматичења. Финансијска средства за ову меру намењена су за бесплатно вештачко осемењавање крава на територији града Врања. Ова мера је спровођена у претходном периоду и показала је добре резултате. Унапређење сточарства у делу унапређења расног састава говеда, на територији града Врања, планира се за регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу.

2.1.2. Циљеви мере: Локална самоуправа ће реализацијом ове мере допринети економском и социјалном развоју руралне средине, кроз подизање конкурентности производње. Економска одрживост улагања произвођача, боље коришћење расположивих ресурса, подизање стандарда живота у руралној средини и пољопривредних произвођача кроз повећање и стабилност дохотка пољопривредних газдинстава. Спровођењем мере бесплатног вештачког осемењавања крава омогућићемо контролисану оплодњу и размножавање говеда са висококвалитетним расама, добиће се боља расна заступљеност и могућност евиденције и уматичења грла, повећаће се производне способности грла у смислу добијених количина и квалитета млека, очекује се и повећање укупног сточног фонда.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је у складу са Законом о подстицајима у пољопривреди ("Сл. гласник РС" број 10/13, 142/14, 103/15, 101/2016, 35/2023, 92/2023 и 94/2024) и Националним програмом руралног развоја од 2022 до 2024 год.

2.1.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су: физичка лица – носилац комерцијалног регистрованог пољопривредног газдинстава са активним статусом, регистрован у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације, која имају регистрован одговарајући сточни фонд у складу са законом

којим се уређује ветеринарство, предузетник; правно лице: привредно друштво, земљорадничка задруга; друго правно лице: установа, школа, манастир, црква, верска заједница, научно истраживачка организација у области пољопривреде, и ветеринарска организација одабрана од стране града путем јавне набавке, у складу са Законом о јавним набавкама обавља вештачко осемењавање крва.

2.1.5. Економска одрживост: Подносилац захтева за средства не мора да доказује економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за физичка лица-пољопривредне произвођаче, по овој мери су : да је корисник средстава носилац регистрованог пољопривредног газдинства, уписаног у Регистар пољопривредних газдинстава (еАграр) са активним статусом и имају регистрован сточни фонд у складу са законом којим се уређује ветеринарство са пребивалиштем и производњом на територији града Врања; да је носилац регистрованог пољопривредног газдинства измирио пореске обавезе према локалној самоуправи; потписана изјава под пуном материјалном и кривичном одговорности да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима. Општи критеријуми за ветеринарску станицу, по овој мери су: да је иста регистрована код надлежног органа за обављање послова вештачког осемењавања крва, односно да је уписан у Регистар извођача вештачког осемењавања које води Министарство и да испуњава остале услове у складу са Законом о јавним набавкама.

2.1.7. Специфични критеријуми: За физичко лице : да у РПГ (еАграру) имају пријављен сточни фонд, податке о врсти животиња и броју газдинства (ХИД број), на којима се држе или узгајају. За извођача вештачког осемењавања : да је уписан у Регистар извођача вештачког осемењавања односно да има одговарајући простор и опрему; да има одговарајући стручни кадар; да обавља вештачко осемењавање током целе године, да води евиденцију у електронској форми и податке о резултатима вештачког осемењавања доставља центру за репродукцију животиња и вештачко осемењавање.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
-------------------	-------------------

100.1.1	Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)
---------	--

2.1.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	При реализацији ове мере не примењују се критеријуми селекције, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева до утрошка средстава	не	/

2.1.10. Интензитет помоћи: Повраћај средстава за трошкове вештачког осемењавања крва износиће 100% економске цене вештачког осемењавања. Корисници имају право на један покушај по грлу о трошку града Врања и то у периоду од дана објављивања Јавног позива а најкасније до 30.11.2025. године или до утрошка одређених средстава.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број подржаних газдинстава за регрес за вештачко осемењавање

2.1.12. Административна процедура: Реализација регресирања за репродуктивни материјал се спроводи објављивањем Јавног позива за подношење захтева за остварење права на бесплатно вештачко осемењавање крва, на основу утврђених критеријума за пољопривреднике. Захтев за регрес се подноси једном у току календарске године и у њему се наводе сва грла која ће бити осемењена у 2025 години. Уз захтев се прилаже, извод из регистра пољопривредних газдинстава (еАграр), потврда о активном статусу газдинства, извод из регистра о сточном фонду (говеда), фотокопија пасоша за приплодна женска грла говеда и уверење о измиренем локалним пореским обавезама и фотокопија важеће личне карте носиоца пољопривредног газдинства. Комисија за доделу подстицајних средстава из буџета града Врања за развој и унапређење пољопривреде утврђује да ли су испуњени прописани услови за остваривање права на бесплатно вештачко осемењавање и издаје сагласност. Сагласност се издаје корисницима који испуњавају услове, по редоследу пристизања захтева, до утрошка уговорених средстава од момента објављивања

јавног позива а најкасније до 30.11.2025. године. Бесплатно вештачко осемењавање спроводи стручна ветеринарска организација одабрана од стране ЈЛС у складу са Законом о јавним набавкама, на газдинствима која су добила сагласност Комисије.

2.2. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.2.1. Образложење: Стање пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у проширењу и јачању пољопривредних газдинстава, као и у набавку опреме, технологију и јачање производног ланца. У складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014-2024 године, Планом развоја града Врања од 2021 до 2030. године и Стратегијом развоја пољопривреде и руралног развоја града Врања за период 2023 до 2030 године, највећи део буџетских средстава је управо намењен расту конкурентности али пре свега повећању обима примарне пољопривредне производње. Мера инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава подржава мала и средња пољопривредна газдинства у циљу повећања обима примарне пољопривредне производње, продуктивности, раста конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости. Путем ове мере помаже се пољопривредним произвођачима у куповини садног материјала, куповини нових машина и апарата. На територији града Врање, (Врање и Врањска Бања) према подацима Пописа пољопривреде из 2023. године број грла износио је : говеда 4442; свиње 12206; овце 6633; живина 90176. Према подацима Ветеринарске станице Врање број уматичених грла у 2024 години износио је: говеда 660 грла, овце 4100 грла, козе 500 грла. Сектор производње воћа, поврћа, грожђа и цвећа: Иако ова газдинства карактерише специјализована производња, кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа, недостатак система за наводњавање, одсуство контролисане пољопривредне производње у затвореном простору и заштита од града. Просечна површина земљишта по газдинству произвођача ситног воћа је 0,2 ha осталог воћа 0,3-0,35 ha док је просечна површина винограда по газдинству само 0,15 ha. Просечна површина под поврћем по газдинству је 0,32 ha. Такође, високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене доводе до ниског

нивоа профита, а самим тим и до немогућности инвестирања у повећање обима примарне производње и нове капацитете, са посебним освртом на повећање површина и унапређење производње поврћа и цвећа у заштићеном простору, јер честе штете од града слабе одрживост пољопривредних газдинстава и производње. Низак степен образовања и стручне оспособљености ствара потешкоће у примени савремене технологије, сортирању, паковању, складиштењу и транспорту производа.

2.2.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње; одрживо управљања ресурсима и заштита животне средине; раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; усклађивање са правилима ЕУ и њеним стандардима, политикама и праксама. Повећањем производних капацитета у примарној пољопривредној производњи стварају се услови за јачање индивидуалних пољопривредних газдинстава. Такође повећањем обима производње и удруживањем стварају се услови за лакше проналажење тржишта и повећање конкурентности и одрживости газдинства и повећање прихода на газдинству, усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима савременог тржишта. Достицање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине. Сектор производње млека : повећање квалитета млека, побољшање структуре и квалитета опреме. Сектор производње воћа, поврћа, грожђа и цвећа - подизање нових засада и повећање површина под интензивним засадама воћа, грожђа, поврћа, цвећа, обнављање и модернизација постојеће производње; повећање површина и унапређење производње у заштићеном и простору; повећање површина под системом противградне заштите. Сектор производње осталих усева- повећање површина под житарицама, индустријским биљем и крмним биљем.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Ова мера повезана је са мером „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава” у IPARD програму. Кроз НППР биће подржавани управо они корисници и оне врсте инвестиција, у оквиру ове мере, које нису предмет подстицаја у оквиру IPARD програма. Рационална и ефикасна прерада производа на пољопривредним

газдинствима, у оквиру диверзификације руралне економије, резултира појачаним ефектом унапређујући примарну производњу, додајући вредност примарним пољопривредним производима, унапређујући квалитет и безбедност сировина неопходних за прераду. Националне мере у НППР подржаће мала и средња газдинства да напредују ка конкурентнијој пољопривредној производњи.

2.2.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су : физичка лица – носиоци комерцијалног породичног пољопривредног газдинства у активном статусу; предузетници; правна лица: привредна друштва, пољопривредна удружење, земљорадничке задруге и друга правна лица која имају регистрована пољопривредна газдинства (школе, манастири, цркве) а сви са територије града Врања.

2.2.5. Економска одрживост: Подносилац захтева за средства не мора да доказује економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери: да је

корисник средстава носилац или члан регистрованог пољопривредног газдинства, уписаног у Регистар пољопривредних газдинстава (еАграр) са активним статусом и са пребивалиштем и производњом на територији града Врања; да је носилац регистрованог пољопривредног газдинства измирио пореске обавезе према локалној самоуправи, потписана изјава под пуном материјалном и кривичном одговорности (да не користи подстицаје по неком другом основу : субвенције, подстицаји, донације) ; да у регистру има пријављен одговарајући сточни фонд (податке о броју газдинства (БПГ), податке о врсти животиња (ХИД) број који је евидентиран у Ветеринарској станици , структуру биљне производње, рачун, гарантни лист и отпремницу за опрему и машине. Корисник мора да достави комплетну документацију по објављеном Јавном позиву да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, односно машина и механизације.

2.2.7. Специфични критеријуми: Сектор млеко : Набавка опреме за за мужу, хлађење и чување млека. Прихватљиви корисници за ову инвестицију треба да имају у РПГ пријављен сточни фонд (податке о врсти и броју газдинства ХИД на којима се грла узгајају) и да у свом власништву имају до 29 крава на крају инвестиције. Корисници могу да купе апарат за

мужу. Максимални износ подстицаја за набавку апарата за мужу износи до 50% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције, а максимално до 100.000 динара по кориснику. Сектор производње воћа: Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра и/ или пољопривредна газдинства регистрована у Регистру произвођача садног материјала воћа, винове лозе и хмеља у складу са Законом о садном материјалу ("Сл.гл.РС" бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. Корисници могу да набаве: јабуку, и шљиву малину , јагоду, брескву, крушку, вишњу, дуњу, кајсију, трешњу, леску жбунасту, леску калемљену, орах, боровницу. Максимални износ подстицаја за набавку воћних садница износи до 50% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције, а максимално до 100.000 динара по кориснику. Сектор виноградарства: Пољопривредна газдинства регистрована у Виноградарском регистру у складу са Законом о вину ("Службени гласник РС , бр.41/09 и 93/12) са највише 1,99 ха винограда на крају инвестиције и/или пољопривредна газдинства регистрована у Регистру произвођача садног материјала у складу са Законом о садном материјалу воћака, винове лозе и хмеља (" Службени гласник. РС" бр.18/2005 и 30/2010) са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра. Корисници могу да купе саднице винове лозе. За куповину садница винове лозе висина подстицаја је до 50% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције, а максимално до 100.000 динара по кориснику. Прихватљиви корисници за инвестицију набавка опреме за орезивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста су пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра. Корисници могу да купе прикључне машине за кошење и ситњење биљне масе између редова у воћњаку и винограду (сечке, тарупи, мулчери). Висина подстицаја износи до 50% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције, а максимално 100.000 динара по кориснику. Прихватљиви корисници за инвестицију набавка нових машина за примарну и допунску обраду, ђубрење земљишта и заштиту биљка су сви произвођачи који у РПГ имају регистровано пољопривредно газдинство са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра у сектору воћарства односно, пољопривредно газдинство са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра у сектору поврћа, односно пољопривредно газдинство које има до 49 ха

земљишта под житарицама и индустријским усевама. У сектору воће, грожђе, поврће (укључујући печурке и цвеће), корисници могу да купе машине за основну обраду земљишта (плугови), машине за допунску обраду земљишта (мотокултиватори до 10 kw, међуредни култиватор, подривачи, сетвоспремачи, тањираче, фрезе тракторске), машине за ђубрење земљишта (расипачи минералног ђубрива до 500l), машине за заштиту биља (тракторске прскалице и атомизери). Висина подстицаја износи до 50% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције. Минимални износ за набавку машина је 20.000 динара а максимални износ поврата финансијских средстава за купљену инвестицију је до 100.000 динара по кориснику без ПДВ-а. Корисници могу да купе само једну машину од наведених. У сектору остали усеви (житарице, индустријско, ароматично и зачинско биље) корисници могу да купе машине за основну обраду земљишта (плугови) и машине за допунску обраду земљишта (међуредни култиватор, подривачи, сетвоспремачи, тањираче и тракторске фрезе), машине за ђубрење земљишта (расипачи минералног ђубрива капацитета до 500 l), машине за заштиту биљака од болести, корова и штеточина (тракторске прскалице). Висина подстицаја износи до 50% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције. Минимални износ за набавку машина је 20.000 динара а максимални износ повраћаја финансијских средстава за купљену инвестицију је до 100.000 динара по кориснику без ПДВ-а. Корисници могу да купе само једну машину од наведених. Млади између 18 и 45 година и жене носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава, са пребивалиштем на територији града Врања, остварују право на подстицаје у износу од додатних 20% а максимално до 100.000,00 динара (за газдинства регистрована до 31.12.2024.године).

2.2.8.Листа инвестиција у оквиру мере:

Ши фра инвес тициј е	Назив инвестиције
101.1.3	Опрема за мужу, хлађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање)

	вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.16	Набавка опреме за орезивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
101.4.19	Машине за примарну обраду земљишта
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.4.21	Машине за ђубрење земљишта
101.4.24	Машине за заштиту биља
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта
101.5.2	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.3	Машине за ђубрење земљишта
101.5.6	Машине за заштиту биља

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Н е	Бодов и
1	При реализацији ове мере не примењује се критеријум селекције, већ се средства одобравају по редоследу пристизања потпуних захтева а до утрошка средстава	не	/

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупна површина (у ha) под воћним засадама
3	Укупна површина (у ha) под виноградама
4	Укупна површина (у ha) под осталим усевама
5	Укупан број грла говеда

2.2.12. Административна процедура:

Реализацију ове мере спроводи Комисија за доделу подстицајних средстава из буџета града у пољопривреди. Јавни позив за доделу подстицајних средстава из буџета града оглашава Комисија уз претходну сагласност Градског већа Пријаве са комплетном документацијом подносе се на писарници Градске управе и достављају Комисији на разматрање. Разматраће се сви захтеви који се односе на инвестиције у 2025.години. У случају када постоји више захтева предност добија онај са ранијим датумом подношења потпуног захтева

(потпуне документације са рачуном). У току јавног позива и након завршетка истог, комисија заседа, решава захтеве, уређује прелиминарну листу са предлогом износа. Рок за утврђивање прелиминарне листе не може бити дужи од 30 дана од дана истека рока за подношење захтева и објављује се на званичној интернет страници града Врања: www.vranjejls.org.rs. По објављивању листе учесници на јавном позиву имају право увида на поднете захтеве и приложену документацију у року од три дана од објављивања листе и право приговора у року од осам дана од дана објављивања. Приговор који мора бити аргументовано образложен, упућује се градском већу, које доноси одлуку о решавању приговора, у року од 15 дана од дана истека рока за приговор. Након истека рока за приговоре, Комисија објављује коначну ранг листу на званичној интернет страници града Врања: www.vranjejls.org.rs. и даје предлог одлуке о расподели средстава градском већу на одлучивање. Градско веће у року од 30 дана доноси Одлуку о избору корисника средстава након чега градоначелник на предлог комисије, у име града закључује појединачна решења и уговоре о међусобним правима и обавезама уговорених страна. Укупна средства за реализацију мере су одређена Одлуком о буџету града Врања за 2025. годину. Уколико Комисија за контролу коришћења подстицајних средстава у области пољопривреде установи да корисник подстицајних средстава не испуњава било коју од уговорених обавеза, иста доноси Решење о повраћају средстава, односно било које суфинансиране инвестиције, без права корисника на надокнаду. Корисник средстава мора да врати износ средстава који је примио на основу нетачно приказаних података или који је ненаменски користио, увећан за износ затезне камате, најкасније у року од 30 дана од дана правоснажности решења.

2.3. Назив и шифра мере: 102 Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде

2.3.1. Образложење: На подручју града Врања постоје организована пољопривредна удружења у циљу заштите пољопривредних ресурса од елементарних непогода. Улога удружења је веома значајна за унапређење пољопривредне производње. Значајан проблем у пољопривредној производњи представља ризик од настанка штета на усевама услед дејства временских прилика, као што су град, пожар, услед удара грома, суша, олуја и мраза који врло често имају

катастрофалне последице по пољопривреднике. Због специфичности пољопривредне производње и њене зависности од климатских фактора, ризици пољопривредних произвођача су увећани услед учесталих климатских поремећаја последњих неколико година. Поменути ризици у пољопривредној производњи изазивају дисконтинуитет или прекидају производни процес, што резултира потребом за значајним финансијским средствима за успостављање даљег или започињање новог циклуса производње. Због свега наведеног, за сваког пољопривредног произвођача од изузетне важности је могућност умањења ризика од потенцијалних штетних догађаја.

2.3.2. Циљеви мере: Обезбеђење задовољавајућег нивоа профитабилности пољопривредне производње; смањење ризика који доводи до губитка у пољопривредној производњи; прилагођавање пољопривредника климатским променама и честим временским екстремима; диверзификација ризика на пољопривредном газдинству у смислу њиховог смањења или нестајања; очување биодиверзитета; ангажовање незапослених лица.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Ова мера је у непосредној вези са НППР за период 2022 до 2024. године и директно утиче на смањење ризика пољопривредних произвођача од наглог пада прихода газдинства у пољопривредној производњи и штете настале губитком или оштећењем имовине. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Врања спроводећи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да ЈЛС уз захтев одобрења подстицаја достави потписану изјаву под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену за коју подноси захтев не користи и да неће користити подстицаје у другим јавним фондовима (субвенције, подстицаји, донације) односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја. Када корисници конкуришу за подстицаје код Управе за аграрна плаћања ЈЛС на поднете захтеве корисника издаје потврде, да за предметне инвестиције не користе средства из буџета ЈЛС, о чему се води адекватна евиденција и чиме се спречава двоструко финансирање

2.3.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су удружења пољопривредних произвођача регистрована у складу са Законом о удружењима

("Сл.гласник РС"бр.51/09, 99/2011 и 44/2018 - др.закон) којим се уређују удружења, да су са територије града Врања и да програме реализују на територији града Врања, да су директно одговорна за примену и извођење програма.

2.3.5. Економска одрживост: Изабрани подносиоци пријава којима су додељена средства за финансирање или суфинансирање програма односно пројеката у области пољопривреде, морају да докажу одрживост и допринос повећању и унапређењу развоја пољопривреде на територији града Врања кроз форму пројекта/бизнис плана. Дужни су да у року од 15 дана од дана завршетка пројекта за који су додељена буџетска средства, а најкасније до краја текуће године поднесу извештај о реализацији програма, односно пројекта и доставе (извештај), доказе о наменском коришћењу финансијских средстава Комисији.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи услови за остваривање права на подстицаје су : да је удружење са територије града Врања и да је регистровано у складу са Законом о удружењима ("Сл.гласник РС"бр.51/09, 99/2011 и 44/2018 - др.закон), да је уписано у Регистар привредних субјеката са активним статусом, да програме реализује на територији града Врања, да се пројекат не финансира или је предмет у другим јавним фондовима; да је директно одговорно за примену и извођење програма, нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према ЈЛС по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита; нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода; да је удружење регистровано у области пољопривреде.

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Одрживост пројекта		
2	Остварени резултати удружења предходних година	не	/
3	Укупан број поднетих пројеката		

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број подржаних пројеката
2	Број чланова удружења

2.3.12. Административна процедура: Мера ће се спроводити кроз Јавни позив, који оглашава Комисија за доделу финансијских средстава удружењима у пољопривреди уз претходну сагласност Градског већа града Врања. Пријаве се предају на шалтеру писарнице градске управе града Врања и достављају Комисији за доделу финансијских средстава удружењима у пољопривреди, на разматрање. Подносиоци пријава (удружења) су у обавези да доставе своје пријаве заједно са комплетном документацијом (читко попуњен образац са обавезним потписом и печатом подносиоца пријаве, листа чланова удружења, фотокопију личне карте одговорног лица, детаљни план активности удружења, буџет плана активности удружења, потврду банке о жиро рачуну удружења, уверење локалне пореске администрације о измиреним обавезама, уверење Пореске управе о измиреним обавезама, фотокопију Статута удружења, изјаву подносиоца пријаве да по истом основу не остварују подстицаје из других фондова). Достављене пријаве ће бити административно проверене од стране Комисије у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости. Комисија ће разматрати пријаве на јавни позив, вршити оцењивање програма и пројеката и припремити предлог Одлуке о расподели средстава за финансирање/суфинансирање програма и пројеката у области пољопривреде. Градско веће на предлог Комисије, доноси одлуку о расподели средстава, након чега градоначелник, у име града Врања, са изабраним подносиоцима пријава закључује уговор о финансирању или суфинансирању програма односно пројеката, којим се утврђују међусобна права, обавезе и одговорности уговорених страна. Средства за реализацију ове мере су опредељена Одлуком о буџету града Врања за 2025 годину. Корисници су дужни да до краја текуће године, Комисији поднесу извештај о реализацији програма, односно пројекта и доставе доказе о наменском коришћењу средстава. Комисија је у обавези да сачини Извештај о одобреним средствима и исти достави Градском већу. .

2.4. Назив и шифра мере: 104 Управљање ризицима

2.4.1. Образложење: У пољопривредној производњи значајан проблем представља ризик од настанка штета на усецима услед дејства временских прилика, као што су град, пожар услед грома, суша, олуја, град, појава штеточина

и болести који често имају катастрофалне последице по пољопривреднике. Због специфичности пољопривредне производње и њене зависности од климатских фактора ризици пољопривредних произвођача су повећани услед честих климатских поремећаја последњих неколико година. Велики ризици постоје и у сточарској производњи од угинућа животиња у приплоду или у тову. Сви ови ризици директно утичу на приходе од пољопривреде, егзистенцију пољопривредника и њихових домаћинстава а дугорочно гледано и на способност пољопривредних газдинстава да улажу и иновирају у своју производњу. Због свега наведеног неопходно је побољшати адаптивне капацитете и могућност управљања ризицима, као што су унапређење управљања природним ресурсима, инвестиције у објекте, опрему, технологије, трансфер знања и примену ИТ система за благовремено обавештавање. За сваког пољопривредног произвођача од изузетне важности је могућност умањења ризика од потенцијалних штетних догађаја. Осигурање представља савремен и најчешће коришћен модел за управљање ризиком у пољопривреди. У ужем смислу, под пољопривредним осигурањем се обично подразумевају две гране: осигурање биљне производње и осигурање животиња. У Србији, заштита пољопривредне производње од стране пољопривредних газдинстава је на изузетно ниском нивоу, што је одраз недовољног степена привредне развијености и свести пољопривредника. Тражња за осигурањем пољопривредне производње није на завидном нивоу. Субвенционисање осигурање усева, плодова вишегодишњих засада, расадника и животиња на територији града Врања вршиће се за регистрована пољопривредна газдинства, у активном статусу, који имају пријављене у еАграру усева, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње. Биће подржана газдинства која имају седиште/пребивалиште на територији Града Врања.

2.4.2. Циљеви мере: Мером подшке осигурања у пољопривреди стимулише се развој тржишта осигурања у пољопривреди и смањује ризик од наглог пада прихода газдинства у пољопривредној производњи и штете настале губитком или оштећењем имовине. Осигурањем пољопривреде производње

, пољопривредни произвођачи исказују интерес и бригу за стабилност сопствених прихода и финансијски резултат свог газдинства. Подстицаји за управљање ризицима спроводе се повраћајем средстава за премију осигурања усева, плодова,

вишегодишњих засада, расадника и животиња. На тај начин произвођачи се стимулишу да осигурају своју биљну и животињску производњу, како би то постала устаљена пракса приликом планирања производње и одржавања континуитета исте. Реализација ове мере позитивно утиче на економски и социјални развој руралне средине кроз смањење ризика који доводи до губитака у пољопривредној производњи; прилагођавање пољопривредника променама климатских услова и честим временским екстремима, као и диверзификација ризика на пољопривредном газдинству.

2.4.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера управљање ризицима у пољопривредној производњи директно утиче на смањење ризика пољопривредних произвођача и у непосредној је вези са мерама прописаним кроз НППР 2022-2024 и IPARD програм. Управљање ризицима је мера која се суфинансира у одређеном проценту и иста плаћена полиса осигурања може да се субвенционише кроз програм Града Врања али да укупан износ поврата средстава не буде већи од 100 процената.

2.4.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су : физичка лица – носиоци комерцијалног породичног пољопривредног газдинства у активном статусу; предузетници; правна лица: привредна друштва, пољопривредна удружење, земљорадничке задруге и друга правна лица која имају регистрована пољопривредна газдинства у оквиру платформе еАграр (школе, манастири, цркве) а сви са територије града Врања.

2.4.5. Економска одрживост: Подносилац захтева за средства не мора да доказује економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта.

2.4.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи услови за остваривање права на подстицаје за физичка лица су : да корисници имају регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава (еАграр) у активном статусу; да корисници немају неизмирене обавезе по основу јавних прихода; да код друштва за осигурање осигурају усева, плодове, вишегодишње засаде, расаднике или животиње. Уколико је корисник предузетник или правно лице треба да поред активног статуса пољопривредног газдинства буде уписани и у Регистар привредних субјеката и да се налази у активном статусу, са пребивалиштем на територији града Врања. У моменту подношења захтева полиса мора бити у потпуности

исплаћена.

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
104.3	Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Приликом спровођења ове мере није предвиђено рангирање подносилаца захтева за коришћење подстицаја. Подстицаји ће се исплаћивати по редоследу подношења уредно поднетих захтева а до утrophка опредељених средстава	не	/

2.4.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја за полисе осигурања од штета на усевима, плодовима, вишегодишњим засадама, расадницима и животињама односи се на финансирање дела трошкова полисе осигурања у износу до 20% вредности полисе, а максимално до 100.000,00 динара по кориснику. За кориснике ове мере, носиоце регистрованих пољопривредних газдинстава старости од 18 до 45 година и жене, град Врање одобрава још додатних 20%, тако да ће за њих финансирање дела трошкова полисе осигурања износити до 40% укупно а максимално до 100.000,00 динара.

2.4.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Површина под осигураним усевима
2	Број осигураних грла
3	Број корисника подстицаја за регресирање премија осигурања
4	Укупан број подржаних газдинстава

2.4.12. Административна процедура: Реализацију ове мере спроводи Комисија за доделу подстицајних средстава из буџета града Врања у пољопривреди. Јавни позив за доделу подстицајних средстава из буџета града оглашава Комисија уз претходну сагласност градског већа. Конкурс се објављује у електронским медијима и на сајту град Врања

<https://www.vranje.org.rs>. Конкурсом се ближе дефинише намена, услови доделе средстава и потребна документација. Пријем захтева, у складу са конкурсним условима, врши се на пријемном шалтеру града Врања. Уз пријаву на Конкурс за субвенционисање осигурања усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња, се прилаже и оверена копија полисе осигурања издата у периоду од 01. новембра 2024 године до 31. октобра 2025 године, потврда о плаћеној премији осигурања и извод из регистра пољопривредних газдинстава са сетвеном структуром. Комисија ће разматрати пријаве на јавни позив, вршити оцењивање и припремити предлог Одлуке о расподели средстава за финансирање/суфинсирање. Градско веће на предлог Комисије, доноси одлуку о расподели средстава, након чега градоначелник, у име града Врања, са изабраним подносиоцима пријава закључује решења и уговоре о финансирању или суфинансирању којима се утврђују међусобна права, обавезе и одговорности уговорених страна. Средства за реализацију ове мере су опредељена Одлуком о буџету града Врања за 2025 годину. Средства се одобравају свим корисницима који испуњавају услове на основу редоследа поднетих пријава, а до утrophка расположивих средстава или до датума одређеног Јавним позивом. Уколико Комисија за контролу коришћења подстицајних средстава у области пољопривреде установи да корисници не испуњавају било коју од уговорених обавеза, иста доноси Решење о повраћају средстава, односно било које суфинансиране инвестиције, без права корисника на надокнаду. Корисник средстава мора да врати износ средстава који је примио на основу нетачно приказаних података или који је ненаменски користио, увећан за износ затезне камате, најкасније у року од 30 дана од дана правоснажности решења.

2.5. Назив и шифра мере: 201.3 Органска производња

2.5.1. Образложење: Развој органске производње на територији града Врања одвија се веома споро али с обзиром да постоји потенцијал за унапређење органске производње (повољни климатски услови и тржиште), уз подршку и подстицаје град Врање је определио средства за ову меру у 2025 години. Суочени са чињеницом да органска производња изискује веће трошкове производње због већег учешћа људске радне снаге, трошкова контроле и сертификације и трошкова који настају због преласка на органску производњу, произвођачи

се теже одлучују на овај вид производње. Контролу и сертификацију у органској производњи обављају контролне организације које од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде имају овлашћење за послове контроле и сертификације у органској производњи. Предност органске производње огледа се у томе што омогућава остваривање профита и на мањим газдинствима, посебно оних где се пољопривредна производња одвија на традиционалан начин и без употребе савремене механизације и велике количине пестицида и ђубрива, тачније, доприноси очувању здравља људи и животиња производњом хране високог квалитета, одрживо коришћење природних ресурса и очување животне средине. Користи су вишеструке, органска производња доприноси смањењу загађења околине, штити биолошку разноврсност, не оптерећује земљиште хемијским средствима за заштиту биља, минералним ђубривима, смањује емисију гасова са ефектом стаклене баште.

2.5.2. Циљеви мере: Циљ ове мере указивање на значају органске производње и јачање свести о квалитету органских производа, првенствено коришћење инпута пореклом са пољопривредног газдинства док се пестициди, ђубрива, регулатори раста и хормони не смеју користити. Главни приоритет су методе и процедуре за рационално коришћење природних ресурса, гајење аутохтоних сорти биљака и раса животиња које су мање осетљиве на болести и штеточине, примена плодореда, коришћење стајњака и компоста, биолошка заштита против штетних агенаса. Органска производња доприноси општем интересу, а то су очување здравља људи и животиња производњом хране високог квалитета, одрживо коришћење природних ресурса и очување животне средине.

2.5.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду:

Мера подстицаји за органску производњу директно је повезана са IPARD мером "Агро-еколошке мере и мера органске производње" као и са другим мерама НППР које се односе на очување животне средине, очување генетичких ресурса и производњу здравствено безбедне хране. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Врања спроводећи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да ЈЛС уз захтев одобрења подстицаја достави потписану изјаву

под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену за коју подноси захтев не користи и да неће користити подстицаје у другим јавним фондовима (субвенције, подстицаји, донације) односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја. Када корисници конкуришу за подстицаје код Управе за аграрна плаћања ЈЛС на поднете захтеве корисника издаје потврде, да за предметне инвестиције не користе средства из буџета ЈЛС, о чему се води адекватна евиденција и чиме се спречава двоструко финансирање.

2.5.4. Крајњи корисници: Право на подстицаје остварују лица која су уписана у Регистар пољопривредних газдинстава (еАграр) и налазе се у активном статусу и то: физичко лице - носилац породичног комерцијалног пољопривредног газдинства; предузетници; правна лице; као и земљорадничке задруге и манастири а сви са територије града Врања. За организације које врше контролу и сертификацију - копија решења о испуњавању услова за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи за 2025 годину издату од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

2.5.5. Економска одрживост: Подносилац захтева за средства не мора да доказује економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта.

2.5.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике који остварују права на подстицаје по овој мери су : Потврда о активном статусу регистрованог пољопривредног газдинства, извод из регистра пољопривредних газдинстава - подаци о пољопривредном газдинству - структура биљне и/или сточарске производње; изјава која је потписана да не постоји захтев за исту намену по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја; уверење локалне пореске администрације о измиреним пореским обавезама (ЛПА); фотокопија важеће личне карте подносиоца; рачун на име подносиоца захтева о плаћеном износу трошкова контроле и сертификације за подстицај за који се подноси захтев; доказ о извршеном плаћању трошкова и то налог за уплату и одговарајући извод оверен од стране банке за правно лице или физичко лице, предузетника или удружење, односно одговарајући фискални исечак уколико је плаћање извршило готовински. За организације које врше контролу и сертификацију- копија

решења о испуњавању услова за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи за 2025 годину издато од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Подносилац захтева коме је утврђено право на подстицај, остварује право на накнаду дела трошкова плаћеног износа контроле и сертификације, без обрачунатог пореза на додату вредност.

2.5.7. Специфични критеријуми: Подстицаје за органску производњу остварују : произвођачи чија је производња у периоду конверзије, произвођачи којима је завршен период конверзије и налазе се у поступку издавања сертификата, и произвођачи који имају сертифицивану биљну или сточарску производњу. Прихватљиви корисници за ову меру треба да имају : закључен уговор са овлашћеном контролном организацијом о вршењу контроле и сертификације у органској производњи, који важи за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја, у складу са посебним прописима којима се ближе уређује контрола и сертификација у органској производњи; да производњу обавља у складу са прописима којима се уређује органска производња; да у наредне три године од године за коју је остварено право на подстицаје за органску биљну производњу примењује методе органске биљне производње у складу са законом којим се уређује органска производња; да имају пријављену врсту и број животиња; да имају закључен уговор са овлашћеном организацијом са роком важења за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја.

2.5.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
201.3.2	Контрола и сертификација

2.5.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	При реализацији ове мере не примењује се критеријум селекције, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева до утрошка средстава.	не	/

2.5.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја је до 50% у односу на износ инвестиције без ПДВ-а максимално до 100.000 динара по кориснику. Млади између 18 и 45 година и жене носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава, са пребивалиштем на територији града Врања, остварују право на подстицаје у износу од додатних 20% а максимално до 100.000,00 динара (за газдинства регистрована до 31.12.2024.године)

2.5.11. Индикатори/показатељи:

Редн и број	Назив показатеља
1	Површина под биљном производњом у периоду конверзије (ha)
2	Површина под органском биљном производњом (ha)
3	Број грла стоке која се налази у периоду конверзије
4	Број грла стоке која се налази у оквиру органске производње
5	Број пољопривредних газдинстава која су остварила подстицај за органску производњу

2.5.12. Административна процедура: Реализацију ове мере спроводи Комисија за доделу подстицајних средстава из буџета града у пољопривреди. Јавни позив за доделу подстицајних средстава из буџета града оглашава Комисија уз претходну сагласност Градског већа. Пријаве са комплетном документацијом подnose се на писарници Градске управе и достављају Комисији на разматрање. Разматрање се сви захтеви који се односе на инвестиције у 2025.години. У случају када постоји више захтева предност добија онај са ранијим датумом подношења потпуног захтева(потпуне документације са рачуном). У току и након завршетка јавног позива Комисија заседа, решава захтеве и даје градоначелнику предлог о избору кандидата. Решење о исплати средстава доноси градоначелник на предлог комисије, после склапања уговора о међусобним правима и обавезама уговорених страна, у складу са Програмом подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за град Врање за 2025 годину. Укупна средства за реализацију мере су одређена Одлуком о буџету града Врања за 2025 годину. Уколико Комисија за контролу коришћења

подстицајних средстава у области пољопривреде установи да корисник подстицајних средстава не испуњава било коју од уговорених обавеза, иста доноси Решење о повраћају средстава, односно било које суфинансиране инвестиције, без права корисника на надокнаду. Корисник средстава мора да врати износ средстава који је примио на основу нетачно приказаних података или који је ненаменски користио, увећан за износ затезне камате, најкасније у року од 30 дана од дана правоснажности решења.

2.6. Назив и шифра мере: 301 Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре и услуга

2.6.1. Образложење: Квалитет живота у руралним подручјима пресудно зависи од квалитета јавних услуга и инфраструктуре. Физичка инфраструктура (водоснабдевање, канализација, енергија, саобраћајна повезаност, дигиталне комуникације) спадају у ред основних приоритета за становнике руралних подручја и кључни су за обезбеђење социјалне и економске инклузије. Посебан проблем у руралним подручјима је водоснабдевање. Формирањем система за наводњавање и применом нових технологија у пољопривредној производњи, остварила би се напреднија и уноснија пољопривредна производња чији ће производи бити конкурентнији на тржишту, чува се механичко-физичко, хемијска и микробиолошка структура земљишта. Суше односе свој данак, а пољопривредници који обрађују мање површине земље све више се опредељују за исплатљивије гране попут воћарства, виноградарства и повртарства. Али, ове производње не могу се замислити без наводњавања. Разумевајући са којим проблемима се примарни произвођачи најчешће сусрећу, град Врање је одлучио да помогне и поспешу управо такву меру-ископ/бушење бунара.

2.6.2. Циљеви мере: Циљ конкурса за доделу средстава за суфинансирање изградњу бунара/бушотина на територији града Врања јесте повећање обрадивих површина под системима за наводњавање, рационалније и ефикасније коришћење водених ресурса и њихово искоришћавање, смањивање штетних последица од суше, повећање производње, побољшање квалитета производа као и земљишта.

2.6.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: У складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024

год. ("Сл.гласник РС бр. 85/14) и Националним програмом руралног развоја за период 2022-2024 год. Ова мера омогућава повећање квалитета производа, повећање приноса и доступност ресурса уз директан утицај на унапређење квалитета живота.

2.6.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су: физичко лице- носиоц регистрованог пољопривредног газдинства у активном статусу, предузетник, правно лице: привредно друштво, земљорадничка задруга и друго правно лице (установа, школа, манастир, црква, верска заједница) који су са територије града Врања.

2.6.5. Економска одрживост: Подносилац захтева за средства не мора да доказује економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта

2.6.6. Општи критеријуми за кориснике: Да је корисник средстава носиоц регистрованог пољопривредног газдинства, уписаног у Регистар пољопривредних газдинстава (еАггар) ,са активним статусом, да има регистровану биљну производњу (структура биљне производње) и са пребивалиштем и производњом на територији града Врања; да је носилац регистрованог пољопривредног газдинства измирио пореске обавезе према локалној самоуправи; потписана изјава под пуном материјалном и кривичном одговорности да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима; рачун за купљену инвестицију који гласи на подносиоца пријаве, доказ о извршеном плаћању предметне инвестиције (потврда о преносу средстава или извод банке, а у случају када је физичко лице извршило готовинско плаћање или плаћање картицом мора доставити фискални исечак; број наменског рачуна код банке за регистровано пољопривредно газдинство (копија картице текућег рачуна) .Општи критеријуми за правна лица по овој мери је да су иста регистрована код надлежног органа за делатност извођења потребних радова односно да је уписана у одговарајући регистар.

2.6.7. Специфични критеријуми: Прихватљиви корисници за ову меру су носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава и чланови газдинстава који бунаре користе у сврху наводњавања пољопривредних култура. Потребно је да су власници земљишта на коме се врши ископ/бушење бунара или сувласници уз обавезну одобрену сагласност власника парцеле код нотара; да доставе извод из катастра непокретности за катастарску парцелу на којој се врши ископ/бушење бунара и пресек изведеног стања (тест издашности бунара, геолошки пресек,

техничке карактеристике бунара).

2.6.8.Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
301.2	Инвестиције у израду, унапређење или проширење свих типова инфраструктуре мањег обима, укључујући инвестиције у обновљиве изворе енергије

2.6.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	авање захтева по редоследу пријема захтева до утрошка средстава	не	/

2.6.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја је до 50% у односу на износ инвестиције без ПДВ-а за регистрована пољопривредна газдинства а максимално до 150.000,00 динара по захтеву. Млади између 18 и 45 година и жене носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава, са пребивалиштем на територији града Врања, остварују право на подстицаје у износу од додатних 20% а максимално до 150.000,00 динара(за газдинства регистрована до 31.12.2024.године).

2.6.11.Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број реализованих захтева

2.6.12. Административна процедура: Реализација финансирања ове мере решава се по захтеву. Захтев подносе пољопривредни произвођачи регистрованих пољопривредних газдинстава. Захтев са комплетном документацијом подноси се писарници Градске управе и доставља Комисији за доделу подстицајних средстава из буџета града Врања, на разматрање. Разматраће се сви захтеви који се односе на инвестиције у 2025.години. Одлучивање ће се вршити по систему прво пристиглих захтева. У току јавног позива и након завршетка истог, комисија заседа, решава захтеве, уређује прелиминарну листу са предлогом износа. Рок за утврђивање

прелиминарне листе не може бити дужи од 30 дана од дана истека рока за подношење захтева и објављује се на званичној интернет страници града Врања: www.vranjejs.org.rs. По објављивању прелиминарне листе учесници на јавном позиву имају право увида на поднете захтеве и приложену документацију у року од три дана од објављивања листе и право приговора у року од осам дана од дана објављивања. Приговор који мора бити аргументовано образложен, упућује се градском већу, које доноси одлуку о решавању приговора, у року од 15 дана од дана истека рока за приговор. Након истека рока за приговоре и њихово решавање Комисија објављује коначну листу на званичној интернет страници града Врања: www.vranjejs.org.rs. и прослеђује предлог одлуке градском већу. Градско веће у року од 30 дана доноси Одлуку о избору кандидата, након чега градоначелник у име града а на предлог комисије, закључује појединачна решења и уговоре о међусобним правима и обавезама уговорених страна. Укупна средства за реализацију мере су одређена Одлуком о буџету града Врања за 2025.годину. Уколико Комисија за контролу коришћења подстицајних средстава у области пољопривреде установи да корисник подстицајних средстава не испуњава било коју од уговорених обавеза, иста доноси Решење о повраћају средстава. Корисник средстава мора да врати износ средстава који је примио на основу нетачно приказаних података или који је ненаменски користио, увећан за износ затезне камате, најкасније у року од 30 дана од дана правоснажности решења.

2.7. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.7.1. Образложење: Пољопривредни произвођачи су углавном нижег, ређе средњег или вишег образовања, што отежава њихово пословање. Недостају им стручна сазнања, информације везане за развој технологије, размена искустава са произвођачима из исте области и увид у рекордне резултате какве постижу пољопривредници из других региона како у Србији тако и ван њених граница. Највећи број пољопривредника још увек не схвата потребу удруживања, потребу потпуне примене агротехничких мера и сл. Све наведено представља велику баријеру ка унапређењу и развоју пољопривреде, пољопривредних газдинстава а тиме и домаћинства на територији града Врања. У Србији постоје значајне разлике у погледу регионалног развоја, са великим

руралним областима које заостају у економском и друштвеном развоју. Основни циљеви политике регионалног развоја су: постепено смањење регионалних разлика; спречавање даљег пропадања неразвијених области, заустављање негативних миграторних кретања, спречавање непланског и нерационалног коришћења земљишта. Креирање и трансфер знања у области пољопривреде одвија се кроз систем формалног образовања свих нивоа као и путем различитих врста обука, предавања и семинара, студијско-истраживачких пројеката организованих од стране образовних и научноистраживачких институција, пољопривредне саветодавне и стручне службе, приватних компанија, пројектних јединица и медија. У наредном периоду због одређења града Врања и локалних ресурса пољопривреда би требало да заузме битно место у привредном развоју. При томе је основни дугорочни циљ заштита, коришћење и уређење пољопривредног земљишта, као једног од најзначајних услова интензивне-интегралне пољопривредне производње висококвалитетне хране и развоја остале прерађивачке индустрије. На ширем простору града Врања последњих година су све присутнији разни облици угрожавања пољопривредног земљишта, попут физичког загађења, загађења хемијским средствима, емисијом гасова, испуштањем отпадних вода, као и прекомерном употребом хемијских средстава за заштиту биља, што све представља јако озбиљан вид угрожавања земљишта. Са тиме у вези, постоји потреба да се утврди и перманентно прати стање пољопривредног земљишта, кроз израду студијско-истраживачких пројеката и контролу параметара плодности. Такође ова мера предвиђа и трансфер информација са сајмова, изложби студијских путовања међусобним повезивањем пољопривредних произвођача са другим актерима из области пољопривредне производње, технологије, прераде, прехрамбене, трговинске и других области. Ова мера подразумева и могућност града да самостално или у сарадњи са заинтересованим странама организује сајмове и изложбе из области пољопривреде као и продајну изложбу домаће зимнице. При спровођењу ове мере у претходном периоду било је изузетно великог интересовања и велики број пријављених кандидата. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014 - 2024. године, Планом развоја града Врања од 2021. до 2030. године и Стратегијом развоја

пољопривреде и руралног развоја града Врања за период 2023 до 2030. године.

2.7.2. Циљеви мере: Преносом знања и практичних искустава кроз путовања, студијско-истраживачке пројекте, израдом стратегије, посетама стручним сајмовима, посетама развијеним пољопривредним газдинствима, семинарима и другим дешавањима едукативног карактера постижу се следећи циљеви: ширење и стицање нових знања, одређивање погодности и ограничења пољопривредног земљишта града Врања за биљну производњу, унапређење руралног развоја на територији града Врања и развој конкурентне и економски одрживе пољопривредне производње као основног елемента руралног развоја, повећање директног и индиректног запошљавања на сопственим пољопривредним газдинствима и у оквиру сектора прераде примарних пољопривредних производа и прехрамбене индустрије, упознавање са примерима добре праксе, већа стабилност дохотка пољопривредних газдинстава, повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта, усклађивање са правилима Европске Уније, њеним стандардима, политикама и праксама.

2.7.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Подстицаји за промотивне активности и преноса знања у директној су вези са свим мерама које спроводи МПШВ у оквиру НППР и IPARD програма, с обзиром да директно утиче на подизање нивоа знања пољопривредних произвођача и доприноси остваривању бољих резултата у функционисању и јачању руралне економије. Мера је у складу са Националним програмом руралног развоја од 2022 до 2024 године.

2.7.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници средстава ове мере су: индивидуални пољопривредни произвођачи, удружења грађана, институти, факултети, научно истраживачке институције, агенције, консултантске куће, саветодавне службе, предузетници и друга правна лица овлашћена за обуку и усавршавање пољопривредних пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача у складу са законом којим се уређује обављање саветодавних и стручних послова у пољопривреди.

2.7.5. Економска одрживост: Подносиоци захтева не мора да доказују економску одрживост улагања кроз

2.7.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник мора да је уписан у одговарајући

регистар: Регистар привредних субјеката, Регистар научно-истраживачких установа, Регистар иновационих организација или Регистар удружења; да је предавач на факултету; да поседује саветодавну лиценцу.

2.7.7. Специфични критеријуми: Корисници средстава за стручно оспособљавање, активности стицања вештина и показне активности треба да имају искуство у пружању услуге (референца) као и стручни и технички капацитет у зависности од типа и трајања услуге (референтни предавачи).

2.7.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања
402.2	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности

2.7.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	При реализацији ове мере не примењују се критеријуми селекције, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева до утрошка средстава	не	/

2.7.10. Интензитет помоћи: Град Врање финансира посете сајмовима, семинарима и другим организованим скуповима едукативног и информативног карактера тако што сноси трошкове превоза у износу од 100% економске цене. Град Врање финансира део мере која се односи на стручне активности у стицању вештина и показне активности са највише 100% учешћа. Град Врање финансира до 100% мере за студијско – истраживачке пројекте. Град Врање организује Међународни пчеларски сајам југоисточног Балкана и Међународни сајам лековитог зачинског украсног биља и пчелињих производа и гљива, такође град организује Фестивал цвећа (пролећни и јесењи) излагача са територије града Врања до 100% у делу трошкова организације. Град Врање у сарадњи са Министарством за бригу о селу организује од 2021. године Михољске сусрете села (село Жапско 2021 год., село Катун 2022 год., село Павловац 2023 године, село Вртогаш

2024. године. Значај манифестације Михољски сусрети села је огроман, како за локалну самоуправу тако и за мештане села који ће се представити на њој. Народни обичаји, стваралаштво, традиција и музика представљају личну карту једног краја, а ови сусрети омогућиће њихово чување од заборавља. Такође доводе до повећања конкурентности руралних подручја и њиховог учешћа у свеукупном економском развоју локалне самоуправе, као и повећања видљивости села на туристичкој мапи. У делу мере који се односи на организовање предавања и едукације град ће учествовати до 100% трошкова предавача и организације јер ова мера директно доприноси економском оснаживању, позиционирању на тржишту и конкурентности пољопривредних газдинстава кроз укључивање газдинстава у систем трансфера знања и кроз подршку развоју и имплементацији иновација у пољопривреди и руралном развоју.

2.7.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број учесника сајмова и студијских путовања
2	Број посећених и одржаних манифестација
3	Укупан број ангажованих лиценцираних саветодаваца

2.7.12. Административна процедура:

Реализацију ове мере састоји се из два дела и то одабира учесника-пољопривредних произвођача и одабира крајњег корисника. Списак учесника-пољопривредних произвођача сачињава Служба за пољопривреду, шумарство, водопривреду, рурални развој и заштиту животне средине градске управе града Врања, по редоследу пријављених заинтересованих лица. Одабир крајњег корисника финансијских средстава ових мера, односно одабир пружаоца услуга (института, факултета, научно истраживачке институције, агенције, консултантске куће, саветодавне службе и друга правна и физичка лица) спроводи град Врање у складу са Законом о јавним набавкама. Сагласност на организовање студијског путовања и истраживања даје градоначелник Врања. После утврђеног списка пољопривредника за студијско путовање спровешће се законска процедура за избор најповољнијег понуђача куће који ће извршити организацију, путовање и смештај пољопривредника за време студијског путовања.

III ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Јужне и Источне Србије	рзс*
Област	Пчињска област	рзс*
Град или општина		рзс*
Површина	860	рзс*
Број насеља	105	рзс*
Број катастарских општина	105	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	75	
Демографски показатељи		
Број становника	74381	рзс**
Број домаћинстава	26329	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, km ²)	86	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	-4	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	-28,5	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	14,31	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	20,01	рзс**
Просечна старост	43,27	рзс*
Индекс старења	1,37	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	6,14	рзс*
Основно образовање (%)	21,64	рзс*
Средње образовање (%)	51,35	рзс*
Више и високо образовање (%)	20,61	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	26	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	Брдско-планински	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	Слабо кисела до кисело хетерогена	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	Умерено континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	535mm	Интерни
Средња годишња температура (oC)	10,9	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Има 27 притока Јужне Мораве	Интерни
Површина под шумом (ha)	39069ha	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	45%	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	0	рзс*
Посечена дрвна маса (m3)	38778	рзс*

ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ**Стање ресурса**

Укупан број пољопривредних газдинстава:	5334	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	4308 Врање, 1026 Врањска бања	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	/	
- правна лица и предузетници (%)	/	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ха)	14922	рзс***

ОПШТИ ПОДАЦИ**Административни и географски положај**

Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	19,6	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ха, %)	оранице 8263ха, воћњаци1831ха , виногради 390 ха, ливаде 4026ха	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ха, %)	5596ха, 6ха, 579ха, 1347ха	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ха)	2,5ха	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ха)	350ха	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ха)	/	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	2693	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ха)	/	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ха)	552ха	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ха)	ЈЛС 6152ха	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ха):	1292	Интерни
- физичка лица (%)	60:40	Интерни
- правна лица (%)	/	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	говеда4442,свиње12206, овце 6633, живина90176	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	/	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	/	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	/	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ха, број ПГ)	мин.ђуббр.ПГ 5534 на 6992 ха, стајњак бр.ПГ 4061	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	/	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ха)	/	рзс***
Годишње радне јединице (број)	4379	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	16	Интерни
- биљна производња (t)	/	рзс***

- сточарска производња (t, lit, ком.)	/	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
Саобраћајна инфраструктура		
Дужина путева(km)	611km	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	поште 10, претплатници 25317	рзс*
Водопривредна инфраструктура		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	17483	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	14520	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	4385	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	/	рзс*
Енергетска инфраструктура		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	/	Интерни
Социјална инфраструктура		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	33 предшколске установе, 70 школа, 1 дом ученика	рзс*
Број становника на једног лекара	250	рзс*
Број корисника социјалне заштите	250	рзс*

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Диверзификација руралне економије		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	156	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	186	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	/	рзс*
Трансфер знања и информација		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	да	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	око 700	ПССС

Програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику града Врања“. ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА ВРАЊА, дана 10.11.2025. године, број: 004513284 2025

ПРЕДСЕДНИК
ГРАДСКОГ ВЕЋА,
др Слободан Миленковић,с.р.